

Л. В. Гуцаленко, канд. екон. наук, доцент
Вінницький державний аграрний університет

СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

В сучасних умовах у сфері економіки відбуваються докорінні зміни, які суттєво змінюють характер і направленість процесів організації, виробництва, реалізації, інвестування та конкуренції. Нові реалії вимагають від керівників підприємств оперативного вирішувати цілу низку питань, ігнорування яких може призвести до небажаних наслідків.

Удосконалення зовнішнього середовища примушує систему управління постійно пристосовуватись, набуваючи все нових форм та трансформуючи вже набуті якості з метою вироблення та реалізації адекватних цим ситуаціям, управлінських рішень. Стала очевидною необхідність формування системи управління, яка здатна забезпечити безперервність розвитку підприємств в умовах надзвичайно динамічного зовнішнього середовища [2, с. 216].

В економічному енциклопедичному словнику за редакцією С. В. Мочерного визначено, що управління — це свідомий цілеспрямований вплив суб'єктів (економічних, соціальних, політичних та ін. відносин) на окремих людей, трудові колективи та більш широкі спільноти, а також на економічні об'єкти з метою досягнення цими суб'єктами цілей і надання стабільності та динамічності розвитку керованим об'єктом. Управління за сучасних умов здійснюється за допомогою спеціалізованих технічних засобів — засобів зв'язку, комп'ютерних систем шляхом обміну, потоками інформації між керуючим суб'єктом і керованим об'єктом. Управління можна розглядати як сукупність процесів планування організації, координації, мотивації, контролю та реалізації відносин економічної власності з метою досягнення суб'єктами цілей [3, с. 479].

В загальному плані термін «менеджмент» означає управління, керівництво, завідування тощо. Тому можна сказати, що менеджмент представляє собою цілеспрямований вплив на діяльність усіх працівників організації для успішного досягнення встановлених цілей шляхом продуктивного використання наявних ресурсів [5, с. 152].

В тлумачному словнику визначено, що менеджмент — це сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення його ефективності, збільшення прибутків.

В сучасних умовах актуальним є дослідження проблем стратегічного менеджменту. Вчені по різному підходять до вивчення його ролі та функцій, серед яких вагоме місце займає контроль.

На жаль, у господарській діяльності підприємств, у т.ч. аграрних має місце певна недооцінка ролі контролю. Та його здатність впливу на процеси, що відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства. Залишаються несформованими і практичні засади організації та здійснення контролю, який був би націлений на прогнозування діяльності підприємства та можливості ефективного існування в сучасних умовах. Деякі вчені називають такий контроль стратегічним.

Метою стратегічного контролю є виявлення відхилень у ході реалізації стратегічних планів.

Значний внесок у наукове та практичне дослідження проблем контролю зробили вітчизняні вчені та практики, зокрема: М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Л. С. Шатковська, Л. В. Нападовська, В. О. Шевчук та інші вчені. В той же час багато питань залишаються недостатньо розкритими, зокрема, питання ролі, організації та місця стратегічного контролю в системі менеджменту підприємством.

Автори Ю. А. Верига та С. М. Деньга виділяють функцію стратегічного контролю в системі стратегічного менеджменту, зокрема відзначаючи: «функції контролю та аналізу за різними рівнями управління не пов'язані між собою, проте, пов'язані з функціями планування та обліку відповідного рівня» [1, с. 249].

На нашу думку, стратегічний контроль необхідно здійснювати як відносно внутрішнього середовища, так і зовнішнього підприємства, тобто на мікро- та макрорівні.

Стратегічний контроль зовнішнього економічного середовища сприятиме прогнозуванню перспективи розвитку підприємства та можливі впливи його фінансові результати. Наступним етапом є спрямування результатів контролю на аналіз та планування фінансової діяльності підприємства, які в свою чергу спонукатимуть керівництво підприємства до прийняття певних рішень з питань оперативної фінансової діяльності, а також до пошуків контрагентів з питань фінансової діяльності (державних органів, фінансово-кредитних установ, суб'єктів фінансового ринку, інших підприємств, фізичних осіб тощо).

Стратегічний контроль внутрішнього середовища підприємства необхідно спрямовувати в першу чергу на правильний вибір кадрової політики та забезпечення всіх ключових позицій висококваліфікованими фахівцями. На нашу думку, від правильного підбору та розстановки кадрів залежить ефективність та дієвість

певних виробничих ланок, які в цілому складають та забезпечують єдиний виробничий цикл та діяльність підприємства в цілому.

Узагальнюючи вище викладене, можна зробити висновок, що контроль є не тільки функцією менеджменту, а дійовим інструментом для належної оцінки будь-якого існуючого процесу чи виду діяльності, який дозволяє спрогнозувати на певний період діяльності певних складових та в цілому підприємства з метою одержання фінансових результатів.

Список використаних джерел

1. *Верига Ю. А., Деньга С. М.* Окремі аспекти організації стратегічного екаунтингу. Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции: Монография. — Житомир-Краматорск: ЧП «Рута», 2005. — 588 с.

2. *Нападовська Л. В.* Парадигма вітчизняної системи обліку в умовах глобалізації економіки. Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции: Монография. — Житомир-Краматорск: ЧП «Рута», 2005. — 588 с.

3. *Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І.* Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 2 / За ред. С. В. Мочерного. — Львів: Світ, 2006.

4. *Управления — это наука и искусство* — А. Файлов, Г. Эмерсон, Ф. Тейлор, Г. Форд. — М.: Республика, 1992.

5. *Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник.* Видання третє, переоблене і доповнене. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 531 с.

6. *Шевчук В. О.* Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (Проблеми теорії, організації, методології): Монографія. — К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1998. — 371 с.

А. А. Дацюк, викладач

Ковельський промислово-економічний коледж
Луцького національного технічного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах реформування економіки України важливого значення набуває створення на сільськогосподарських підприємствах ефективної системи обліку витрат, яка задовольнить потреби управління в інформації про фінансовий стан та перспективи розвитку підприємства.